

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 331.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670058074048/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

Aandens Rige vilde gaae paa sin egen Haand, foer saare meget vild, saa bevises derved kun, at den ikke vilde oppebie sin Tids; men ligesom der af et selvklogt Barn upaatvivlelig kan ved Underviisning og Tugt blive et fornuftigt, saaledes kan en selvklog Fornuft ogsaa blive klog, og naar man er klog, vil man ikke, uden hvad man kan, og kives ikke med sin Overmand; at Fornuften i Menneske-Slægten ligesom i det enkelte Menneske er Begrebet og Udtrykket for den aandelige Vext og Udvikling, kan ikke nægtes, og man indseer da let, at baade kan den komme til at begribe, hvad den før aldrig har begrebet, og den maae komme dertil, hvis dens Bane ei ubetiemelig afskæeres. Spørgsmaalet bliver da, om Fornuften i Følge sine Vilkaar kan komme til at begribe noget, som er af Vigtighed for det aandelige Menneske, og derpaa er Svaret let; thi Fornuften maa kunne komme til at begribe sig selv og Alt, hvad der hører under dette Begreb, altsaa det hele timelige Menneske og alt det Timelige; thi Mennesket er alt det Timeliges Middelpunkt, og det maae da kunne begribes i Mennesket. Fremdeles, (da) ligesom enhver Fornuft maae være beskikket og forordnet, skabt og skilket til at begribe, hvad den kan, saaledes indse vi og let, at uagtet det Timelige ingenlunde kan forklare det Evige, maatte dog det Timeliges Forklaring have den mest afgjørende Indflydelse paa Menneskets Vished om det Evige og bringe en middeibar, billedlig Erkiendelse tilveie; thi det Timelige kan jo i Sandheden kun være et Billede af det Evige, og naar man klart begriber et sandfærdigt Billede, da veed man jo, hvad det betegner og betyder, uagtet man ikke begriber det Afbildede selv.

At begribe sig selv i Sandheden, det er da det store Maal for den menneskelige Fornuft, Høiden af menneskelig Vidskab, og det første Skridt dertil er Fornuftens aandelige Selv-Bevidsthed i Sandheden, Vedkiendelse af sig selv i sit sande Forhold til det Evige, til den guddommelige Fornuft og Sandhed.

Ikke vil jeg her udvikle, hvad der er aabenbart, at Folkenes Fornuft ligesaaalidt er aandelig selvbevidst i deres første Aldre, som det enkelte Menneskes er det sandelig i Barndommen, eller bliver det klart før i Manddommen; ikke heller vil jeg her bevise, hvad der imidlertid er vist, at ingen Fornuft bliver selvbevidst i Sandheden, dersom den ikke all først var i Sandheden formedelst Troen; men jeg vil kun gjøre opmærksom paa, at saavist som der er noget Aandeligt α : Oversandseligt i Mennesket, saavist er den Fornuft, der nægter det Aandeliges Virkelighed, aldeles vanvillig, og saavist som Fornuften ei kan begribe